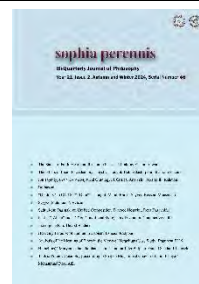

JOURNAL WEBSITE

SOPHIA PERENNIS

VOLUME 21, ISSUE 46, PP 1-23

E-ISSN: 6140-2676

Ontological Difficulties of the Classical Predicate Logic and Solutions for them

Esfandiari, Mohammad Hossein¹ | Hajihosseini, Morteza²

1. Faculty of Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran. Corresponding author
(mhesfandyari@gmail.com)

2. Professor of philosophy, University of Isfahan, Isfahan, Iran

ABSTRACT

This article examines the ontological challenges inherent in the Classical Predicate Logic, showing how its existential presuppositions not only conflict with common sense and linguistic intuitions, but also lead to philosophical and logical problems. These include the inability to deal with past entities, mythical and empty names, colloquial entities, and ontologically ambiguous entities. Furthermore, the use of existential quantifier in texts containing propositional attitudes, modal logic, and higher-order logics creates complex and sometimes unintended ontological commitments. It is also pointed out that the ontological criterion of “to be is to the value of a bound variable,” which results from the fusion of the predicate logic with ontology, is not only a challenge to the generality and formality of logic, but also ultimately a redundant and worthless criterion. In response to these problems, the article examines four main strategies for modifying the Classical Predicate Logic: paraphrasing problematic sentences, limiting ontological commitments to empirical science through naturalism (both strategies are more or less used by logicians), using the substitution interpretation instead of the existential interpretation of quantifier, and accepting non-existent objects based on Meinongianism. Each strategy is also assessed for its ability to respond to the challenges posed. These strategies attempt to free classical logic from unnecessary ontological commitments without changing its syntactic structure, axioms and rules. Finally, the article emphasizes that in order to resolve the ontological problems of the predicate logic, it is necessary to rethink its assumptions and employ alternative strategies.

Keywords: Ontology, Classical Predicate Logic, Paraphrase, Naturalism, Ontological Commitment.

Received: 2025/01/11 - Received in revised form: 2025/07/15 - Accepted: 2025/08/25 - Published online: 2025/09/25

□ Esfandiari, M.h; Hajihosseini, m (2025). Ontological Difficulties of the Classical Predicate Logic and Solutions for them, *Journal of Philosophical Sophia Perennis*, 46(2), 47-71.

<https://doi.org/10.22034/iw.2025.499191.1823>

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Extended Abstract

Introduction

The article examines the ontological issues embedded in the Classical Predicate Logic. While this logic is celebrated for its analytical power and success in formal reasoning, it carries significant ontological commitments that create philosophical problems. These commitments often conflict with linguistic intuitions and common sense. These commitments are the product of the fusion of predicate logic with ontology. Previously, articles and books have addressed the problems that this fusion has created for ontology. In this article, we focus on the problems that this fusion has created for logic.

Ontological Difficulties in Predicate Logic

The article identifies eleven major issues in the Classical Predicate Logic:

1. **Past Entities:** Classical predicate logic struggles to handle past entities. For instance, how should a sentence like "Nader Shah existed" be analyzed when Nader Shah no longer exists? While intuitively true, such sentences pose a challenge for formal interpretation.
2. **Fictional Names:** Names like "Rostam" create problems in the Classical Predicate Logic. A statement like "Rostam does not exist" is challenging to formalize, as the logic assumes all names refer to existing entities. Therefore, these names must be removed or any sentences containing them must be considered false, which conflicts with our common sense.
3. **Ambiguous Objects:** Objects like shadows or holes, which are neither fully present nor absent, challenge the Classical Logic. Quantifiers in the logic may implicitly commit to the existence of these ambiguous entities, which can lead to unnecessary or unwanted ontological commitments.
4. **Issues in Modal Logic:** Classical Predicate Logic, with its common ontological bias, cannot be extended to modal statements involving necessity and possibility. For example, analyzing the sentence "The morning star is the same as the evening star" in modal logic leads to strange ontological commitments.
5. **Unwanted Ontological Commitments in Everyday Language:** Everyday phrases like "something scared me in my dream" may lead to dubious or unnecessary ontological commitments when analyzed through the predicate logic.
6. **Sentences with Propositional Attitudes:** Sentences like "I want to write a better article" involve propositional attitudes and create complex ontological commitments that classical logic cannot handle effectively.
7. **Higher-Order Predicate Logic:** Quantifiers in higher-order predicate logic lead to commitments to sets or properties or propositions, raising issues about ontological commitment to abstract entities.
8. **Quine's Criterion of Ontological Commitment:** Quine's ontological criterion, "to be is to be the value of a bound variable," often fails to distinguish between real and apparent ontological commitments and therefore it is redundant.
9. **Loss of Neutrality:** Due to the existential interpretation of quantifiers, the Classical Predicate Logic has lost its neutrality, distancing itself from natural language and from the expectation of formality of logic.
10. **Ambiguities in the Use of Consecutive Quantifier without a Predicate:** Some sentences require the use of multiple quantifier, which leads to ambiguity in the use of quantifier. For example, the sentence "everything exists" demands distinct quantifiers for "everything" and

"exists", which can make the semantic analysis of the quantifiers ambiguous and complicated.

11. **Ontological Commitments of the Universal quantifier:** Although universal propositions in the Classical Predicate Logic lack ontological commitments, universal quantifier does not. For, since " $\forall x Fx$ " implies " $\exists x Fx$ ", and since the latter represents the existence of objects of the type F, then the former must also represent. And this again burdens the ontological commitments of the Classical Logic.

Proposed Solutions

To address these problems, the article proposes four main strategies:

1. **Paraphrase:** This strategy involves reformulating sentences syntactically to reduce ontological commitments. For instance, instead of proper names, descriptive phrases can be used. While effective in reducing ontological commitments, this approach may compromise the neutrality and formal simplicity of logic. It is also sometimes inconsistent with the natural intuitions of language.
2. **Naturalism:** This strategy limits ontological commitments to empirically verifiable entities. By confining quantifiers to the domain of natural sciences, unnecessary philosophical assumptions are avoided. However, this approach may not handle natural language effectively.
3. **Substitutional Interpretation:** Instead of interpreting quantifiers existentially, this strategy uses linguistic substitutions in the domain of quantifier. For example, rather than assuming the existence of objects in the domain of quantifier, we can assume a linguistic substitution, for example a name in the domain of quantifier. This approach preserves neutrality but might struggle with complex sentences.
4. **Meinongianism:** This approach extends the domain of quantifier to include nonexistent entities, such as "Rostam" or "the golden mountain." While it resolves many ontological issues, it introduces significant ontological complexity, conflicting with principle of simplicity.

Conclusion

The article concludes that each of these strategies has its advantages and limitations. Paraphrase and substitutional interpretation are more cost-effective but may be limited in their ability to analyze natural language. In contrast, Meinongianism resolves many problems but is unpopular due to its complexity and heavy ontological commitments. Ultimately, the article emphasizes that rethinking the ontological assumptions of predicate logic is essential to its continued relevance and adaptability. Such reconsideration can align predicate logic more closely with linguistic intuitions and enable more precise and comprehensive interpretations. This reflection not only mitigates ontological challenges but also enhances the applicability of predicate logic in philosophy and science, reinforcing its role as a powerful analytical tool.

References

- Ayer, Alfred Jules. (1984). *Philosophy in the Twentieth Century*. New York: Vintage Books.
- Azzouni, Jody. (2004). *Deflating Existential Consequence: A Case for Nominalism*. New York: Oxford University Press.
- Esfandiari, Mohammad Hossein. (2018). "The Problem of 'Something' in Logic; Gricean

- Defense of Substitutional Interpretation of Particular Quantifier." *Metaphysik*, Vol. 10, No. 1, Ser No. (25). 63-76.
- Fine, Kit (2009). "The Question of Ontology." In *Metametaphysics: New Essays on the Foundations of Ontology*, edited by David J. Chalmers, David Manley and Ryan Wasserman, 157-77. Oxford: Oxford University Press.
- Hofweber, Thomas, (1999), *Ontology and Objectivity*, Dissertation Submitted to the Department of Philosophy of Stanford University.
- Marcus, R. B. (1961). "Modalities and Intensional Languages", *Synthese*, 13(4): 303–322.
- Marcus, R. B. (1962). "Interpreting Quantification". *Inquiry*. 5(1–4): 252–259.
- Marcus, R. B. (1972). "Quantification and Ontology." *Nous*, 6(3), 240–250.
- McDaniel, Kris. (2017). *The Fragmentation of Being*. New York: Oxford University Press.
- Meinong, Alexius. (1904). "The Theory of Objects." In: *Realism and the Background of Phenomenology*. Ed by Roderick M. Chisholm. 1960. Illinois: Free Press.
- Norton, Bryan G. (1977). *Linguistic Frameworks and Ontology: A Re-Examination of Carnap's Metaphilosophy*. New York: Mouton Publishers.
- Putnam, Hilary. (2004). *Ethics without Ontology*. Cambridge: Harvard University Press.
- Quine, W. V. (1943). "Notes on Existence and Necessity." *The Journal of Philosophy*, Vol. 40, No. 5. 113-127.
- Quine, W. V. (1948). "On What There Is", *The Review of Metaphysics*, Vol 2, No 5, 21-38.
- Quine, W. V. (1953), "Logic and the Reification of Universals", In: *From a Logical Point of View*, Cambridge, Harvard University Press, 102-129.
- Quine, W. V. O. (1954). "Carnap and Logical Truth". In: *The Philosophy of Rudolf Carnap*. (1963). Ed by Paul Arthur Schipp. La Salle. Illinois: Open Court.
- Quine, W. V. O. (1960). *Word and Object*. Cambridge: MIT Press.
- Quine, W. V. O. (1969a). "Speaking of Objects". In: *Ontological Relativity and Other Essays*. New York: Columbia University Press. 1-25.
- Quine, W. V. O. (1969b). "Ontological Relativity". In: *Ontological Relativity and Other Essays*. New York: Columbia University Press. 26-68.
- Quine W. V. O. (1977). "Facts of the Matter". In: *American Philosophy: From Edwards to Quine*, edited and with an Introduction by Robert W. Shahan and Kenneth R. Merrill. University of Oklahoma Press. 155-169.
- Quine, W. V. O. (1981). "Things and Their Place in Theories". In: *Theories and Things*. Cambridge: Harvard University Press. 1-23.
- Quine, W. V. O. (1986). *Philosophy of logic*, Second edition, Harvard University Press.
- Rami, D. (2012). "Existence and free logic", in: <http://philpapers.org/archive/RAMEAF.1.pdf>
- Russell, Bertrand, (2010), *The philosophy of Logical Atomism*, London, Routledge.
- Schaffer, Jonathan (2009). "On What Grounds What." In *Metametaphysics: New Essays on the Foundations of Ontology*, edited by David J. Chalmers, David Manley and Ryan Wasserman, 347-83. Oxford: Oxford University Press.
- White, Morton. (1956). *Toward Reunion in Philosophy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wittgenstein, Ludwig. (1967). *Zettel*. Translated by G. E. M. Anscombe. California: University of California Press.

وب سایت مجله

دوفصلنامه علمی جاویدان خرد

دوره ۲۱، شماره ۲، پیاپی ۴۶

شاپای الکترونیکی: ۶۱۴۰-۲۶۷۶

دشواری‌های وجودشناختی منطق محمولات کلاسیک و راه حل‌هایی برای آن‌ها

محمدحسین اسفندیاری^۱ | مرتضی حاج حسینی^۲

علمی - پژوهشی

۱. دانش‌آموخته دکتری گروه فلسفه، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. استاد گروه فلسفه دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (mhesfandyari@gmail.com)

چکیده

این مقاله به بررسی چالش‌های وجودشناختی نهفته در منطق محمولات کلاسیک می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه پیش‌فرض‌های وجودی این منطق، نه تنها با فهم عرفی و شهودهای زبان در تعارض است، همچنین به مشکلات فلسفی و منطقی می‌انجامد. از جمله این چالش‌ها می‌توان به ناتوانی در برخورد با موجودات گذشته، نام‌های افسانه‌ای، هستنده‌های محاوره‌ای و اشیاء به لحاظ وجودشناختی مبهم اشاره کرد. همچنین، استفاده از سورهای وجودی در متون حاوی گرایش گزاره‌ای، منطق موجهات و منطق‌های مرتبه بالاتر، تعهدات وجودشناختی پیچیده و گاه ناخواسته‌ای ایجاد می‌کند. ضمناً اشاره می‌شود که معیار وجودشناختی «بودن، مقدار یک متغیر پایبند بودن است»، که حاصل درهم‌آمیزی منطق محمولات با وجودشناسی است، نه تنها چالشی در برابر عمومیت و صوری بودن منطق است، بلکه دست آخر معیاری زائد و بی‌ارزش خواهد بود. در پاسخ به این مشکلات، مقاله چهار راهبرد اصلی را برای اصلاح یا تعدیل منطق محمولات کلاسیک بررسی می‌کند: بازتعبیر جملات مشکل‌ساز، محدود کردن تعهدات وجودشناختی به علم تجربی از طریق طبیعی‌گرایی (این دو راهبرد کم‌وبیش توسط منتقدان به کار بسته می‌شوند)، استفاده از تفسیر جانشینی به جای تفسیر شیئی، و پذیرش اشیاء ناموجود براساس مابینونگ‌گرایی. در ضمن هر راهبرد، توان آن در پاسخ‌گویی به چالش‌های مطرح شده نیز سنجیده می‌شود. این راهکارها تلاش می‌کنند بدون آنکه در ساختار نحوی و قواعد منطق کلاسیک تغییری ایجاد کنند، آن را از تعهدات وجودشناختی غیرضروری برهانند. سرانجام، مقاله تأکید می‌کند که برای رفع مشکلات وجودشناختی منطق محمولات، بازاندیشی در پیش‌فرض‌های آن و به کارگیری راهبردهای جایگزین ضروری است.

کلیدواژه‌ها: وجودشناسی، منطق محمولات کلاسیک، بازتعبیر، طبیعی‌گرایی، تعهد وجودشناختی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۲ - تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۰۴/۲۴ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۳ - تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۷/۰۳

□ اسفندیاری، محمدحسین؛ حاج حسینی، مرتضی؛ (۱۴۰۳) دشواری‌های وجودشناختی منطق محمولات کلاسیک

و راه حل‌هایی برای آن‌ها، *جاویدان خرد*، ۴۶ (۲)، ۴۷ - ۷۱.

<https://doi.org/10.22034/iw.2025.499191.1823>

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

مقدمه

منطق کلاسیک با این هدف اساسی تأسیس شد که پاسخی برای مشکلات منطق ارسطویی مهیا کند. در این راستا، مثلاً منطق کلاسیک تحلیلی دو بخشی از گزاره‌ها، در برابر تحلیل سه بخشی منطق سنتی، پیش می‌کشد و با این کار، توانسته است صورت‌بندی بسیار بهتر و دقیق‌تری از نسبت‌ها، که مبنای محاسبات در ریاضیات هستند، ارائه کند. یا مثلاً منطق کلاسیک توانسته است شکلی خنثی‌تر و بی‌طرف‌تر و لذا صورتی‌تری را از گزاره‌های کلی به دست دهد، به طوی که نشان می‌دهد گزاره‌های کلی، برخلاف گزاره‌های جزئی، واجد هیچ پیش فرض وجودشناختی نیستند و به این طریق، از تعهد وجودشناختی نسبت به محمول‌ها خودداری می‌کند. اما در مورد جملات جزئی و همچنین در مورد سور جزئی، دستاورد منطق جدید از همان ابتدا مورد شک و شبهه بود. می‌دانیم که تلقی وجودشناختی عمیقی در این منطق از سور وجودی و به طریق آن، از جملات جزئی وجود دارد و این، موجب پیوندی عمیق میان وجودشناسی (تحلیلی) و منطق محمولات کلاسیک شده است، به طوری که هر بحثی را در وجودشناسی (مثلاً تکثرگرایی وجودشناختی) به بحثی پیرامون سور (تکثرگرایی تسویری) برمی‌گرداند. شاید همین درهم‌آمیزی وجودشناسی با سور وجودی و تلقی وجودشناختی برجسته از جملات جزئی موجب شد که کواین چنین گمان کند که «امر غریب دربارهٔ مسأله وجودشناختی، سادگی آن است»، چراکه پرسش اساسی وجودشناسی این است که «چه هست؟» و پاسخ آن نیز از پیش و برای همه روشن است: «همه چیز» (21: 1948). اما این درهم‌آمیزی نقدهایی جدی را هم بر منطق محمولات کلاسیک و هم بر وجودشناسی وارد ساخته است؛ به منطق محمولات کلاسیک به این جهت که تلقی‌ای وجودشناختی از سور جزئی پیش می‌کشد و تعهد وجودشناختی اکیدی را از جملات جزئی موجب می‌شود؛ و به وجودشناسی به این دلیل که بحث‌های وجودشناختی را به بحث‌هایی زبانی و ناظر به نظریهٔ تسویر فرومی‌کاهد. این نقدهای قسم دوم در سه دستهٔ کلی جای می‌گیرد:

اول. بعضی از منتقدین بر این باورند که این رویه، ارتباط وجودشناسی به نظریهٔ تسویر و پیش‌فرض‌ها و پیامدهای آن، به‌شدت از رویهٔ مرسوم در تاریخ وجودشناسی به دور است. مثلاً شافر ادعا می‌کند که پرسش اساسی در وجودشناسی سنتی این است که چه چیز بر چه چیز مبتنی است (what grounds what) و اینکه کدامیک از هستنده‌ها بنیادین (fundamental) هستند. درعوض توجه به چنین پرسش‌هایی و تمرکز بر ساختارهای وجودشناسی و روابط مقولی و ابتدایی و انشاقی میان موجودات، کواین به کاری نااصیل در وجودشناسی پرداخته است و با طرح این پرسش که «چه هست؟»، پرسشی که ربطی به پرسش‌های تاریخی وجودشناختی ندارد، کوشیده فهرستی فراخ (flat) از موجودات ارائه دهد (Schaffer, 2009). یا نورتون با انتقاد از وجودشناسی کواینی و درهم‌آمیزی آن با نظریهٔ تسویر، ادعا می‌کند که وجودشناسی سنتی به این پرسش مشغول است که کدامیک از هستنده‌ها قابل فروکاست به هستنده‌های دیگر هستند (Norton, 1977: §3.4).

دوم. بعضی دیگر این درهم‌آمیزی را منتج به رویه‌هایی غیرضرور و به‌عبارتی پیچیده برای پرسش‌های وجودشناختی می‌دانند. مثلاً کیت فاین ادعا می‌کند که رویکرد کواین به وجودشناسی بر مبنای خطایی دوگانه شکل گرفته است: طرح پرسشی علمی در عوض پرسش فلسفی (خطای نخست)، و مهیا کردن پاسخی برای آن با توسل بر ملاحظات فلسفی (خطای دوم) (Fine, 2009: 161). یا ادعای فیلسوفان طبیعی زبان همچون ویتگنشتاین را می‌توان این گونه فهمید که رویکرد کواین، وجودشناسی را به دور از فهم عرفی و شهودهای طبیعی زبان ساخته است، و این قصه‌پردازی‌های گرامری را باید نمودار فعالیت متافیزیكدانی دانست که به‌واسطهٔ زبان به بیراهه کشیده شده است (کافیلد، ۱۳۹۷: ۲۵۲-۲۵۴).

سوم. بعضی دیگر نیز ادعا می‌کنند که نوع بحث‌های کواین در وجودشناسی که آن را به منطق محمولات گره زده و در پی سازوکاری زبانی رفته است، به بحث‌ها سادگی عجیبی بخشیده، به‌طوری که پرسش‌های وجودشناختی را سطحی و پیش‌پاافتاده ساخته است. مثلاً فاین ادعا کرده است که کواین پرسش‌های وجودشناختی را با پرسش‌های تسویری (quantificational)، یعنی پرسشی در قالب " $(\exists x)$ یک عدد است"، درهم‌آمیخته است و این، موجب شده پاسخ به این قالب از پرسش‌ها، برخلاف پاسخ پرسش‌های اصیل وجودشناختی، سطحی و پیش‌پاافتاده باشند (Fine, 2009: 157-158). در همین راستا و ناظر به درهم‌آمیزی وجودشناسی با نظریهٔ تسویر (منطق محمولات) و لذا زبانی ساختن مباحث وجودشناختی، دست‌آخر کواین مباحث وجودشناختی را دل‌خواهانه و عمل‌گرایانه لحاظ می‌کند (1954: 405)، و با نسبیّت نهفته در زبان (مصادق و سپس معنا) پرسش‌های وجودشناختی نیز در نظر او نسبی دانسته می‌شوند (1969b). و همهٔ این‌ها موجب می‌شود کواین وجودشناسی را مبحثی بی‌اهمیت تلقی کند: «نسبیّت وجودشناختی کواین وجودشناسی را برجسته کرده و سپس اهمیتش را می‌زداید» (Ayer, 1984: 252).

مشکلات که در بالا مطرح شد البته ناظر است به درهم‌آمیزی وجودشناسی با منطق و در کانون نقدشان این نکته مستتر بود که این درهم‌آمیزی مشکلاتی را برای وجودشناسی موجب شده است. مقالهٔ پیش رو نیز ناظر به همین مشکلات نوشته شده است و بر دشواری‌های حاصل از این در هم آمیزی متمرکز است؛ با این تفاوت که ناظر است به درهم‌آمیزی منطق با وجودشناسی و بیشتر متمرکز است بر مشکلاتی که این درهم‌آمیزی برای منطق موجب شده است. پس نشان می‌دهیم که تلقی وجودشناختی از سور جزئی دست‌کم با یازده چالش مواجه است؛ بعضی از این چالش‌ها در خود منطق محمولات کلاسیک مطرح می‌شود و بعضی در منطق‌های دیگر مثل منطق موجهات و منطق محمولات مرتبه بالاتر. البته چنان‌که در بخش سوم مقاله می‌بینیم، منطق کلاسیک کم‌وبیش پاسخ‌هایی برای این اشکالات اندیشیده است؛ پاسخ‌هایی که یا به همین شکل رابج منطق

کلاسیک آمیخته شده‌اند و ناظرند به پیش فرض‌ها و ملاحظات فلسفی مستتر در آن (مثل طبیعی گرایی یا بازتعبیر)، یا پاسخ‌هایی که نیازمند تغییرات دلالت شناختی در آن هستند، بی‌آنکه قضایای منطق کلاسیک را مخدوش کنند.

۱. دشواری‌های وجودشناختی در منطق محمولات کلاسیک

۱.۱. دشواری اول: موجودات گذشته

چنان‌که می‌دانیم در منطق محمولات کلاسیک، وجود را محمول مرتبه دوم تلقی می‌کنند. نخستین مشکلی که می‌خواهیم به آن اشاره کنیم، محصول بی‌زمان دانستن این وجود است. جمله «نادرشاه موجود است» را به‌عنوان مثالی ساده در نظر بگیرید. آیا این جمله صادق است یا کاذب؟ اگر کاذب است، پس نادرشاه نامی است که هیچ مرجعی ندارد و به هیچ موجودی دلالت نمی‌کند. بنابراین، همان‌شان وجودشناختی‌ای را دارد که رستم و مربع دایره سر در دانشگاه تهران دارد و در دسته ناموجودها قرار می‌گیرد. پس هر صحبتی که درباره او می‌کنیم، در باره یک معدوم است. به نظر می‌رسد که گنجاندن نادرشاه در همان دسته‌ای که رستم و مربع دایره سر در دانشگاه تهران قرار دارد، با شهود ما نمی‌خواند. ضمن اینکه، اگر بپذیریم که «نادرشاه وجود ندارد»، و آن را همان‌گونه صورت‌بندی کنیم که «کوه طلا وجود ندارد»، آنگاه با این پرسش مواجه خواهیم بود که چه تفاوت دلالت شناختی‌ای میان «نادرشاه وجود ندارد» و «نادرشاه هرگز وجود نداشته است» می‌توان قائل شد؟ اما معدوم دانستن نادرشاه مشکل دیگری را نیز موجب می‌شود. در جملاتی مانند «نادرشاه بزرگ‌ترین پادشاه ایران است»، اگر نادرشاه موجود نباشد، صدق‌ساز این جمله چیست؟ بر اساس نظریه صدق‌ساز، صادق بودن جمله پیش‌گفته مبتنی بر وجود موجود یا موجوداتی است. حالا اگر ما نادرشاه را معدوم بدانیم، چگونه می‌توان این جمله را صادق دانست. و دیگر اینکه، چگونه می‌توان این گزاره را در منطق محمولات کلاسیک صورت‌بندی کرد که در آن، نادرشاه موجود نباشد و همچنان بزرگ‌ترین پادشاه ایران باشد. اجازه دهید مثال را کمی تغییر دهیم. حالا به جمله «نادرشاه پادشاه هند را شکست داد» توجه کنید. این جمله صادق است. اما آیا می‌توان روی آن معرفی سور جزئی کرد: «چیزی وجود دارد که پادشاه هند را شکست داد»؟ جمله «مارکوس اورلیوس همان پادشاه رواقی است» را به‌عنوان مثال بعدی در نظر بگیرید. می‌دانیم که «است» به کاررفته در این جمله، نه استِ رابط، بلکه استِ این‌همانی است و این‌همانی، طبق نظر فرگه، میان اشیا برقرار است. چگونه می‌توان به صدق این جمله شک کرد؟ اما اگر آن را صادق بدانیم، نه تنها ما به وجود مارکوس اورلیوس متعهد، بلکه به وجود پادشاهی رواقی نیز متعهد می‌شویم.

اما اگر از شهودمان فاصله بگیریم و جمله «نادرشاه موجود است» را صادق بدانیم، باید این را نیز بپذیریم که هر موجودی باید در مقوله‌ای بگنجد یا از ماهیت و چستی‌ای برخوردار باشد. پس اگر نادرشاه موجود است، و

هر موجودی ماهیتی (مقیده و به شرط شی) دارد یا در مقوله‌ای به‌خصوص جای می‌گیرد. نادرشاه باید عوارض ماهیت (مقیده) خود را داشته باشد، و مثلاً در این مورد، انسان و مُتنفس باشد؛ و این نتیجه پذیرفتی نیست. بحث دربارهٔ موجودات گذشته، البته از مسائلی است که منطق‌دانان جدید سنتاً از آن طفره رفته‌اند و موضع خویش را دربارهٔ آن مشخص نکرده‌اند. همان مثال معروف «پادشاه کنونی فرانسه»، خود گویای همین نکته است که منطق‌دانان گویی دربارهٔ اشیا کنونی بحث می‌کنند یا دست کم، وجود را زمانی در نظر نمی‌گیرند (و این کاستی‌ای برای منطق است). مثلاً، راسل با انتقاد از زمانی لحاظ کردن وجود، می‌نویسد:

وجود زمان در افعال به دلیل اشتغال ما به امور عملی، تقصی بسیار آزردهنده است. اگر افعال بی‌زمان بودند، بسیار قابل قبول‌تر بود... باید بتوان بدون هیچ الزام زمانی بگوییم «سقراط در گذشته وجود دارد»، «سقراط در حال وجود دارد» یا «سقراط در آینده وجود دارد» یا به‌سادگی «سقراط وجود دارد»، اما متأسفانه زبان این اجازه را نمی‌دهد. با این حال، من قصد دارم از زبان به این شکل بی‌زمان استفاده کنم: وقتی می‌گویم «فلان و بهمان وجود دارد»، منظورم این نیست که در حال یا در گذشته یا در آینده وجود دارد، بلکه صرفاً این است که آن وجود دارد، بدون اینکه الزامی بر زمان داشته باشد (Russell, 2010: 85 - 86).^۱

۲-۱. دشواری دوم: نام‌های افسانه‌ای

دومین مشکلی که منطق محمولات کلاسیک با آن مواجه است، ناتوانی آن از هرگونه سخن گفتن از نام‌های افسانه‌ای است. براساس تلقی وجودشناختی نهفته در این منطق، نام‌های افسانه‌ای را باید از زبان حذف کرد و هر جمله شامل آن‌ها را، چون اساساً وجود ندارند، باید کاذب دانست؛ حتی جمله‌ای شبیه «رستم همان رستم است». حذف آن‌ها از زبان تا جایی‌ست که حتی نمی‌توان جمله‌ای را مثل «رستم وجود ندارد» در زبان منطق محمولات طوری صورت‌بندی کرد که کاذب باشد، مگر اینکه رستم را به‌گونه‌ای از زبان حذف کرد. صورت‌بندی جمله «رستم وجود ندارد» در زبان منطق محمولات به این صورت است:

$$1. \neg \exists x (x=a)$$

حالا اگر قاعدهٔ $\exists I$ را بر 1 اعمال کنیم، خواهیم داشت:

$$2. \exists y \neg \exists x (x=y)$$

و 2 آشکارا متناقض است. از این روست که نزد فرگه، نام خاص حتماً مصداقی دارد و بنابراین، اساساً بی‌معنا (nonsense) و در نتیجه، بی‌ارزش (بی‌مصداق) است که وجود را بر نام‌های خاص حمل کنیم.

۱. راسل البته سپس وعده می‌دهد: البته به باور من این معنای «وجود» را می‌توان طوری گسترش داد که کاربردهای متداول‌تر وجود را نیز در بر بگیرد و بدین طریق، دریافت که در پس این کاربردهای متداول، مثلاً وقتی می‌گوییم «هومر وجود داشت» یا «رومولوس وجود نداشت» چه نهفته است (Ibid: 95)؛ وعده‌ای که او هیچ‌گاه آن را عملی نکرد.

۳-۱. دشواری سوم: اشیا مردد و تقریباً هیچ‌ها

از دیگر دشواری‌های اساسی منطق محمولات کلاسیک، این است که همواره از سور وجودی افاده وجود می‌کند. اما ما در مواقع زیادی بر چیزهایی سور می‌بندیم که در مورد وجود آن‌ها نظری نداریم و آن‌ها را به لحاظ وجودشناختی مردد می‌دانیم. مثال ساده آن، سور بستن بر سایه‌هاست. براساس تلقی وجودشناختی منطق کلاسیک، با گفتن جمله «بعضی از سایه‌های این باغ به اندازه کافی خنک هستند» متعهد به وجود هستنده‌هایی از نوع سایه‌ها (سایه‌های این باغ) می‌شویم. چاله‌ها، سایه‌ها، حفره‌ها و رخنه‌ها مثال‌هایی از اشیا مردد هستند که می‌توان آن‌ها را، به پیروی از مکدانیل (140: 2017)، تقریباً هیچ‌ها (almost nothings) نامید. تقریباً هیچ‌ها را می‌توان در جایی یافت که هستنده‌های مثبتی مثل نور خورشید، دونات یا پنیر، و دیوار غایب باشند، که از غیبت آن‌ها سایه، حفره و رخنه حاصل می‌شود. آن‌ها عموماً با تردیدهای وجودشناختی مواجه‌اند، درحالی‌که همواره، چه در محاورات روزمره و چه در متون علمی، بر آن‌ها سور بسته می‌شود. براساس منطق محمولات کلاسیک، سور بستن بر اشیا مردد ما را متعهد به این می‌کند که آن‌ها وجود دارند و بخشی از واقعیت بیرونی را تشکیل می‌دهند. عجیب‌تر آنکه، براساس این منطق، آن‌ها همان واقعیتی را تشکیل می‌دهند که هستنده‌های مثبتی همچون پنیر و دیوار تشکیل می‌دهند و از این رو، از آن‌ها همان تلقی وجودشناختی‌ای می‌شود که از هستنده‌های مثبت می‌شود. جدای از اینکه تقریباً هیچ‌ها وجود دارند یا نه، این یکی از نقاط ضعف منطق کلاسیک است که نمی‌تواند هیچ تمایز وجودشناختی میان، مثلاً پنیر و حفره‌های آن بگذارد.

البته اینکه دامنه اشیا مردد تا کجاست به مبانی وجودشناختی ما بستگی دارد. مثلاً نهادهای اجتماعی (دادگاه، دانشگاه، پول، خانواده و غیره)، حالات ذهنی (امیدها، باورها، ترس‌ها و غیره)، هستنده‌های محصول توافق‌های اجتماعی (قوانین، واحدهای اندازه‌گیری، بازی‌ها و غیره)، مرزها (و محدوده‌ها و حاشیه‌ها)، و مواردی از این دست را هم می‌توان در زمره اشیا مردد گنجانده. حتی وجود اعداد را می‌توان از این دست لحاظ کرد. حال آنکه در ریاضیات دائماً بر اعداد سور بسته می‌شود. به تعبیر هافور، صحبت‌های روزمره ما درباره اعداد، ویژگی‌ها و گزاره‌ها واجد هیچ پیش‌فرض وجودشناختی برای واقعیت عینی آن‌ها نیست (Hofweber, 1999: 27).

۴-۱. دشواری چهارم: تسویر در منطق موجهات

دلالت‌شناسی منطق موجهات زبانی غیرمصادقی دارد و از این رو، روشن است که نمی‌توان قاعده معرفی سور جزئی (EI) را در آن زبان اعمال کرد. این دلالت‌شناسی اسامی را ارجاعی و دال محض در نظر می‌گیرد. پس اگر داشته باشیم "فوسفروس = هسپروس"، ناظر به قاعده «ضرورت این‌همانی»، خواهیم داشت "ضروری است که فوسفروس = هسپروس". و از آنجا که فوسفروس همان ستاره صبحگاهی است و هسپروس همان ستاره شامگاهی، پس باز خواهیم داشت "ضروری است که ستاره صبحگاهی = ستاره شامگاهی". در صورتی که می‌دانیم هیچ ضرورتی در کار نیست و چه‌بسا سیاره‌ای وجود داشته باشد که ستاره صبحگاهی آن همان ستاره

شامگاهی نباشد. همچنین، با اعمال قاعده معرفی سور جزئی بر جمله قبل خواهیم داشت: «شیئی وجود دارد که ضرورتاً این همان با هسپروس است» و همچنین «ضرورتاً شیئی وجود دارد که این همان با هسپروس است»، که یعنی، وجود هسپروس ضروری است. این نتیجه‌ای عجیب است. به زبان صوری، به‌ازای هر این‌همانی میان اسامی خاص، داریم:

(1) $a=b$	مقدمه
(2) $\vdash a=b \supset \Box(a=b)$	قضیه
(3) $\Box(a=b)$	MP (1) (2)
(4) $a=b$	k- $\Box$ reit (3)
(5) $\exists y (a=y)$	$\exists I$ (4)
(6) $\Box \exists y (a=y)$	k- $\Box I$ (5)
(7) $\forall x \Box \exists y (x=y)$	$\forall I$ (6)

این نتیجه، یعنی گزاره (7) در این معناست که نه تنها a و b موجوداتی ضروری‌اند (با توجه به 6)، بلکه هر عضو دامنه نیز موجودی ضروری است. به عبارت دیگر، تمامی اعضا دامنه واجب‌الوجود هستند.^۱

۵.۱ دشواری پنجم: تعهد وجودشناختی به هستنده‌های محاوره‌ای

یکی از اساسی‌ترین دشواری‌ها پیش روی دلالت‌شناسی منطق محمولات، دشواری در متعهد دانستن فرد به هر نوع هستنده‌ای است که بر آن سور می‌بندد. در گفت‌وگوهای روزمره همواره سور یا دیگر واژگان وجودشناختی به‌گونه‌ای به کار می‌روند که براساس دلالت‌شناسی منطق محمولات، تعهدات وجودشناختی ناخواسته، عجیب یا مشکوکی را برای ما موجب می‌شود. به این چند مثال از فیلسوفانی که همین نقد را بر دلالت‌شناسی منطق محمولات وارد کرده‌اند، توجه کنید: «بعضی» از فرازهای نوشته‌های کانت تفسیری دشوار دارند» (Putnam, 2004: 82-83)؛ «چیزی» دیشب من را از خواب پراند، یک بختک» (Hofweber, 1999: 72).

روشن است که این مثال‌ها را می‌توان به روش‌های مختلفی تغییر و گسترش داد. براساس این مثال‌ها، فرد متعهد به وجود موجوداتی عجیب و مشکوک از قبیل «فرازهایی با تفسیرهای دشوار» و «بختک‌ها» می‌شود. این موجودات را می‌توان هستنده‌های محاوره‌ای نامید. البته این معضل تنها مربوط به تعهد وجودشناختی ناشی از کاربرد سور وجودی نیست. حتی در مواقعی خود «وجود دارد» در جمله‌ای از نوع « F ها وجود دارند» به‌گونه‌ای به کار می‌رود که گوینده تعهد به وجود اشیائی از نوع F ندارد. به این مثال‌ها توجه کنید: «موش‌های خیالی‌ای وجود دارند

۱. این نقد را همچنین در (اسفندیاری، ۱۳۹۷: ۷۱-۷۲) ببینید. مشابه این نقد را نخستین بار کواین (1943: 119-122) در رد منطق موجهات ارائه کرده است. همین ردیه کواین نشان می‌دهد که تلقی وجودشناختی از سور و دغدغه‌های وجودشناختی پیرامون آن، دست کم با تفسیرهایی از منطق موجهات سازگار نیست.

که صحبت می‌کنند» (Azzouni, 2004: 62): «بین بیژن و منیژه تفاوت سنی وجود دارد» (White, 1956: 67): «این امکان وجود دارد که فردا باران بیارد» (Ibid).

به عبارت دیگر، حتی ممکن است در محاورت روزمره "وجود دارد" به گونه‌ای به کار برود که ناظر به تعهد وجودشناختی گوینده نباشد و این یعنی، "وجود دارد" در منطق محمولات و با تفسیر وجودشناختی‌ای که از آن می‌شود، در مواقعی از کاربردهای طبیعی زبان بسیار دور است. کوتاه اینکه، معیار وجودشناختی‌ای که مبنای دلالت‌شناسی منطق محمولات است، «بودن، مقدار یک متغیر پایبند بودن است»، در مثال‌هایی از این قبیل کار نمی‌کند و از این رو، یا باید منظورمان را از تعهد وجودشناختی تغییر دهیم، یا از این معیار و اینکه وجود محمول مرتبه دوم است عقب‌نشینی کنیم.

۶-۱. دشواری ششم: تسویر در متن‌های حاوی گرایش گزاره‌ای (غیرتابع‌ارزشی)

در متن‌های حاوی گرایش گزاره‌ای نیز منطق محمولات کلاسیک با مشکل صورت‌بندی جملات مواجه است. گرایش‌های گزاره‌ای جملاتی هستند که در آن‌ها نوعی گرایش به یک گزاره وجود دارد و در آن‌ها حالات ذهنی مثل آرزو، میل، باور، امید، ترس و... به یک گزاره تعلق می‌گیرد. روشن است که متن‌های حاوی این جملات، متن‌هایی غیرتابع‌ارزشی هستند. مثلاً «من دوست دارم مقاله‌های بهتری بنویسم» و «علی در جست‌وجوی یوفو است» جملاتی حاوی گرایش گزاره‌ای هستند و اگر قاعده معرفی سور جزئی را بر آن‌ها اعمال کنیم، به وجود «مقاله‌های نوشته نشده مورد علاقه من» و «شیء ناشناس پرنده» متعهد می‌شویم. دشواری‌ای که همینک می‌خواهیم به آن اشاره کنیم، ناتوانی منطق محمولات کلاسیک از صورت‌بندی چنین متن‌هایی است. البته معیار وجودشناختی کواپن و تعهد وجودشناختی‌ای که از کاربرد سور وجودی به دست می‌آید، فقط مربوط به متن‌های تابع‌ارزشی است و به عبارت دیگر، منطق محمولات کلاسیک از صورت‌بندی جملاتی با گرایش گزاره‌ای ناتوان است. به این مثال توجه کنید: دانشمندان سال‌ها در جست‌وجوی ماده‌ای بودند که فضای خالی را پر کرده باشد و واسطه انتقال نور و امواج الکترومغناطیسی دانسته شود (و حتی آن را اتر نامیده بودند). این یعنی، چیزی هست که دانشمندان سال‌ها در جست‌وجوی آن بودند، اما هیچ‌گاه آن را نیافتند، چون وجود ندارد. پس (گویی) چیزی هست که وجود ندارد.^۱ این مثال که به نتیجه‌ای متناقض انجامیده است، محصول کاربست

۱. به طور کلی، عبارت «در جست‌وجوی» متن را به متنی غیرمصدیقی بدل می‌کند و باعث می‌شود متن به لحاظ ارجاعی ناشفاف (referentially opaque) باشد. بنابراین، مسوورسازی این گونه متون که تعهد وجودشناختی به متغیر پایبند شده را به دنبال دارد، قابل اعتماد نیست. نمونه‌های بسیاری از معرفی سور وجودی برای این گونه جملات وجود دارد؛ به عنوان مثال، رجوع کنید به (Hofweber, 1999: 71) و راه حل‌هایی برای مواجهه با این گونه متون در (اسفندیاری، ۱۳۹۷: ۶۷-۶۸ و ۷۲) بررسی شده است. این مشکل، که از چنین جملاتی نتایج وجودشناختی گرفته شود (و جملات حاوی گرایش گزاره‌ای را نیز شامل می‌شود)، معضلی قدیمی و در واقع یک معمای افلاطونی است: سقراط: «آیا کسی که می‌اندیشد، به چیزی می‌اندیشد؟» ثای تتوس: «بله». سقراط: «و آیا او به چیزی که هست می‌اندیشد؟» ثای تتوس: «بله».

قاعده معرفی سور جزئی بر جمله‌ای حاوی گرایش گزاره‌ای است.

خلاصه اینکه، یکی دیگر از مواردی که منطق محمولات کلاسیک، با تفسیری که سور را بازنمایانده تعهدات وجودشناختی ما می‌داند، از پرداختن به و صورت‌بندی آن ناتوان است، متن‌های غیرتابع ارزشی به طور کلی، و مشخصاً متن‌های حاوی گرایش گزاره‌ای است.

۷.۱. دشواری هفتم: منطق محمولات مرتبه دوم و وجود ویژگی‌ها

اگر سور جزئی را براساس تقریر رایج از آن در منطق محمولات کلاسیک، سور وجودی بدانیم، آنگاه پرسش این است که استفاده از سور وجودی در منطق محمولات مرتبه بالاتر، آنجا که بر گزاره‌ها، مجموعه‌ها و ویژگی‌ها سور بسته می‌شود، چه حکمی خواهد داشت؟ به عبارت دیگر، درهم‌آمیزی منطق محمولات کلاسیک با وجودشناسی موجب می‌شود که با گفتن " $\exists x Fx$ "، متعدد به وجود اشیائی از نوع F شویم. حالا اگر بر اساس منطق محمولات مرتبه بالاتر، که تسویر را در مورد محمول نیز مجاز می‌شمارد، بنویسیم " $\exists F Fx$ " و " $(\exists P) P \vee \neg P$ "، آیا باید خود را متعهد به وجود مجموعه‌ها یا ویژگی‌ها و گزاره‌ها بدانیم؟ و آیا این تعهدی وجودشناختی بیشتر و ناخواسته‌تری را نسبت به تعهدات وجودشناختی نهفته در منطق محمولات مرتبه اول موجب نمی‌شود؟ به واسطه همین تعهد وجودشناختی سنگین است که کواین اساساً با منطق محمولات مرتبه بالاتر مخالفت می‌کند (بگریه به هاک، ۱۳۸۲: ۹۶-۹۸) (این البته نشان می‌دهد او با معیار دوگانه منطق‌ها را بررسی می‌کند: وجود دست کم یک شیء را در دامنه سخن و استلزامات وجودشناختی نهفته در منطق محمولات کلاسیک را می‌پذیرد و این را جهت‌گیری وجودشناختی نمی‌داند، اما پذیرش وجود مجموعه‌ها را جهت‌گیری وجودشناختی می‌داند).

برای کواین که فقط منطق مرتبه اول و این‌همانی را سزاوار نام منطق می‌داند (83: 1986)، صحبت از منطق محمولات مرتبه بالاتر نادرست است، زیرا به نظر او این منطق به واسطه سور بستن بر گزاره‌ها، مجموعه‌ها و ویژگی‌ها جهت‌گیری وجودشناختی دارد و ما را متعهد به وجود اشیا انتزاعی می‌کند، حال آنکه منطق مرتبه اول به لحاظ وجودشناختی بی‌طرف است (114 - 112: 1953). کواین ابتدا نشان می‌دهد نظریه مجموعه‌ها جهت‌گیری و استلزامات وجودشناختی ناخواسته‌ای دارد و لذا شایسته نام منطق نیست و سپس، ادعا می‌کند منطق

سقراط: "اگر کسی به چیزی که نیست بیندیشد، او به هیچ چیز نیندیشیده است؟" ثئی تنوس: "بله." سقراط: "و کسی که به هیچ چیز نیندیشیده است، اصلاً نیندیشیده است؟" ثئی تنوس: "این گونه است" (افلاطون، ثئی تنوس: ۱۸۹). برای تقدیهایی بر این موضوع، به (ویتگنشتاین، ۱۳۹۹: §۵۱۸) و (Wittgenstein, 1967: §69; 1974: §90) رجوع کنید. ویتگنشتاین با تمایز میان افعال «کشتن» و «اندیشیدن»، نشان می‌دهد که قاعده‌ای که برای کشتن وجود دارد (کشتن چیزی یعنی کشتن چیزی که هست) در مورد افعال گرایش گزاره‌ای، مانند اندیشیدن، صدق نمی‌کند. او تأکید دارد که، برخلاف ظاهر، این دو فعل قواعد دستور زبانی متفاوتی دارند.

مرتبه دوم، «نظریه مجموعه‌ها در لباس گوسفند است» و لذا منطق مرتبه دوم نیز دارای همان اشکالات و جهت گیری هاست و لذا این یک را نیز نباید منطق دانست (68 - 66: 1986). در نظر او، محمول‌های تسویر شده در منطق مرتبه دوم در واقع دلالت به وجود مجموعه‌ها دارند و این تعهد وجودشناختی سنگینی را در پی دارد و نباید به آن تن داد.^۱

دشواری هفتم درواقع ادامه همان نقدهایی است که بر تلقی وجودشناختی از سورها در منطق محمولات کلاسیک وارد کردیم. با گسترش این نقدها به منطق محمولات مرتبه بالاتر، می‌پرسیم در عوض این همه مجادله بر سر وجود گزاره‌ها و مجموعه‌ها، و این مجادله که آیا منطق (اگر نظریه مجموعه‌ها یا منطق‌های مرتبه بالاتر را بخشی از منطق بدانیم) باید به وجود مجموعه تهی متعهد باشد یا نه (که پیش‌فرض نظریه مجموعه‌ها و منطق مرتبه بالاتر است)، آیا بهتر نیست پیش‌فرض وجودی بودن سور جزئی بازاندیشیده شود و مجادلات به این سمت برده شود که چگونه سور را تفسیر کنیم که استلزامات وجودی پی‌نیامد و در نتیجه آن، منطق بی‌طرف باقی بماند.

۸.۱. دشواری هشتم: بی‌ارزش بودن معیار تعهد وجودشناختی

در کانون دلالت‌شناسی منطق محمولات، این معیار کواینی که البته ریشه در آراء راسل دارد یافت می‌شود که «بودن معیار یک متغیر پایمند بودن» است. این معیار مبنای بسیاری از بحث‌ها و نظریه‌های وجودشناختی پس از خود بوده است. با این حال، مشکلی اساسی در برابر این معیار وجود دارد و آن اینکه، حتی اگر این معیار را محدود به متون علمی بدانیم، چنان‌که کواین سپس این معیار را فقط ناظر به متون علمی در نظر می‌گرفت، باز هم این امکان وجود دارد که تعهدات وجودشناختی ناخواسته‌ای را موجب شود؛ درست مثل همین جمله پیش که بر «امکان» سور بسته شد. مثلاً اگر در یک متن علمی آمده باشد که «در حفرة‌های پنیر امکان بیشتری برای رشد کپک وجود دارد» یا «اختلاف رنگی ظریفی در ارتعاشات نوری این مواد وجود دارد»، گوینده این جملات، بنابر معیار تعهد وجودشناختی کواین، ملزم به وجود «حفرة پنیر»، «امکان رشد کپک» و «اختلاف رنگی ظریف» می‌شود. راه حل رایج در منطق محمولات کلاسیک برای گریز از این تعهدات ناخواسته وجودشناختی، بازتعبیر است. به عبارت دیگر، طبق منطق محمولات، یک جمله را می‌توان به چند شیوه گوناگون صورت‌بندی کرد و در این موارد مثلاً گفت «پنیر حفرة کپک زاتر است» یا «این مواد در ارتعاشات نوری خود به لحاظ رنگی

۱. گذشته از این، کواین دو استدلال تاحدودی مرتبط در رد منطق مرتبه بالاتر دارد: اول، این منطق از محمول‌ها همان تلقی را دارد که از نام‌ها دارد و در واقع محمول‌های را با نام‌ها (به لحاظ نحوی) خلط کرده است؛ در صورتی که نباید آن‌ها را با هم خلط کرد و این یک اشتباه است. دوم، محمول‌ها ویژگی‌ها را به عنوان معنای خود دارند و مجموعه‌ها را به عنوان مصداق خود، ولی نام‌ها نه معنای آن‌ها هستند و نه مصداق آن‌ها. و از آنجا که متغیرها را فقط می‌توان با نام‌ها جابه‌جا کرد و نه با ویژگی‌ها یا مجموعه‌ها، پس به کار بستن متغیر محمولی یا گزاره‌ای نادرست است. کوتاه اینکه، محمول نشانه‌ها و جمله نشانه‌ها به هیچ وجه متغیر ارزش‌پذیر (value-taking variable) نیستند، بلکه فقط نشانه‌هایی جانشین‌پذیر (substitution-taking) هستند و در نتیجه نباید در موضع نام‌ها قرار بگیرند (68 - 67: 1986).

مختلف هستند». حالا پرسش این است که کدام یک از این صورت‌بندی‌ها را باید انتخاب کرد؟ صورت‌بندی‌ای که ما را ملزم به اشیائی از نوع اعداد، ویژگی‌ها، نهادهای اجتماعی، اشیا انتزاعی و... می‌کند، باید برگزیده شوند یا صورت‌بندی‌ای که از تعهد به وجود آن‌ها طفره می‌رود؟ براساس تلقی وجودشناختی از منطق محمولات کلاسیک، احتمالاً پاسخ این پرسش به مبانی وجودشناختی فرد بستگی دارد که آیا وجود اشیا انتزاعی، اعداد، اشیا گذشته و... را می‌پذیرد یا نه و براساس این پذیرش، کدام صورت‌بندی را برمی‌گزیند. پرسش این است که اگر قرار است نهایتاً با توسل به مبانی وجودشناختی فرد در مورد تعهدات واقعی و نه ظاهری وجودشناختی او قضاوت کنیم، دیگر چه نیازی به تفسیر «وجود» در منطق محمولات کلاسیک است که بودن را مقدار یک متغیر پایبندشده می‌داند. پس ناظر به ترفند بازتعبیر و صورت‌بندی‌های مختلفی که بنابر منطق محمولات کلاسیک می‌توان از جملات زبان طبیعی داشت، تفسیر «وجود» در این منطق و معیار وجودشناختی کواین زائد و فاقد ارزش است و راه حلی اصیل در روشن ساختن تعهدات وجودشناختی افراد و متون حاصل نمی‌کند.

۹.۱. دشواری نهم: ویژگی خنثی و صوری بودن برای یک زبان نمادین

چنان‌که موارد قبلی روشن می‌کند، استفاده از سور جزئی لزوماً نمایانگر تعهد وجودشناختی فرد نیست. از این رو، زبان منطق به جهت پیروی از خصلت مطلوب عمومیت و صوری بودن، باید حالتی کلی‌تر، خنثی‌تر و حداقلی‌تر را از سور جزئی مراد کند؛ چنان‌که این کار را در مورد فاصل انجام می‌دهد و از آن «یای شامل» را مراد می‌کند. این مهم اما با تفسیر سور جزئی به سور وجودی حاصل نمی‌شود. گذشته از این، منطق محمولات واجد این پیش‌فرض وجودشناختی نیز هست که حداقل یک شیء در دامنه سخن وجود دارد. ناظر به گریز از این پیش‌فرض‌ها، سزاوار است تفسیر وجودی و شیئی در منطق محمولات کلاسیک بازاندیشیده شود. استفاده از راهبرد بازتعبیر، خود نشان می‌دهد که تا چه اندازه منطق محمولات کلاسیک به معنای گزاره‌ها توجه دارد، به طوری که آن گزاره‌های جزئی‌ای که در آن‌ها سور نمودار وجود نیست (و تفسیر وجودی از سور مشکل ساز است)، به گزاره‌هایی با صورتی متفاوت بدل می‌شوند که دیگر جزئی نباشند (مثلاً «بعضی از حفره‌های پنیر قابلیت بیشتری برای رشد کپک دارند» را می‌شود این گونه بازنویسی کرد: «بخش‌هایی از پنیرهای حفره حفره کپک زاتر هستند»؛ و این اشکالی بسیار بزرگ برای منطق محمولات کلاسیک است. به عبارت دیگر، منطق محمولات کلاسیک برای حفظ این فرض که سور جزئی، سور وجودی است، دائماً ناگزیر از توجه به معنای گزاره‌هاست؛ به این ترتیب که آیا در گزاره مورد نظر، سور جزئی ناظر به فرض وجود اشیائی است که با سور پایبند شده‌اند یا نه، و اگر نه، با تکنیک بازتعبیر آن گزاره طوری بازنویسی شود که مشکل تعهد وجودشناختی به آن دسته از اشیا منحل شود. همین ملاحظات معنایی نیز درباره نام‌ها برقرار است، به طوری که اگر نام مورد نظر

نمی‌نامد (به شیء موجودی ارجاع نمی‌دهد)، آن را با راهبرد بازتعبیر حذف و بدل به وصف عام یا محمول می‌کند.

۱۰-۱. دشواری دهم: ابهام در استفاده از سورهای پشت سر هم بدون محمول

اشکال دیگری که می‌توان به دلالت شناسی منطق محمولات و تفسیر «وجود» در آن داشت، این است که بنابر این دلالت شناسی، وجود یک محمول منطقی نیست و به عبارت دیگر، محمول مرتبه دوم است، نه نخست. می‌دانیم که طبق تلقی فرگه از «وجود»، وجود محمول مرتبه نخست نیست و اساساً ویژگی نیست و مانند اعداد است. این دیدگاه که در کانون منطق محمولات کلاسیک قرار دارد، علاوه بر اینکه وجود را وصف مفاهیم و نه اشیا می‌داند، بر آن است که در گزاره‌های وجودی، مانند «علی وجود دارد»، موضوع را باید یک محمول مرتبه نخست دانست که یک محمول مرتبه دوم آن را مسور می‌کند و به عبارت دیگر، در گزاره‌های وجودی با یک محمول مرتبه نخست در ذیل یک محمول مرتبه دوم مواجه هستیم. اما کاربردهای زیادی از «وجود دارد» یافت می‌شود که در تعارض با تفسیر مرتبه دومی از وجود است و به عبارت دیگر، شفافیت کاربرد وجود مرتبه دوم را به چالش می‌کشد. به مثال‌های زیر توجه کنید:

۱. چیزی وجود دارد.

۲. هر چیزی وجود دارد.

۳. علی وجود دارد.

۴. هر انسانی وجود دارد.

در جمله ۱ و ۲ از دو سور پشت سر هم استفاده می‌شود که یک سور برای خود جمله است و سور دوم در معانی وجود داشتن به کار می‌رود. در جمله ۱، از یک سور برای «چیزی» و از یک سور برای «وجود دارد» استفاده می‌شود و در جمله ۲ نیز، از یک سور برای «هر چیزی» و از یک سور برای «وجود دارد» استفاده می‌شود. پس، در دامنه سور اصلی جمله، یک تابع گزاره‌ای با یک محمول (سور) مرتبه دوم یافت می‌شود و لذا سور اصلی جمله را باید یک سور مرتبه سوم دانست. باین حال، هیچ محمول مرتبه اول مشخصی در این دو جمله وجود ندارد. پس ابهامی وجود دارد که از یک سور مرتبه دوم و یک سور مرتبه سوم استفاده می‌کنیم، بی‌آنکه از یک محمول مرتبه نخست استفاده شده باشد. جمله ۳ نیز فاقد محمول مرتبه اول است، اما از سور مرتبه دوم برای بازنمایی «وجود دارد» استفاده می‌شود. پس، از یک محمول مرتبه دوم استفاده می‌شود، بی‌آنکه واقعاً محمول مرتبه نخست وجود داشته باشد. جمله ۴ نیز واجد یک محمول مرتبه نخست، «انسان»، است که بر روی آن سور بسته شده است و لذا سیاقی متفاوت با سه جمله قبلی دارد. پس به طور خلاصه، جمله ۴ دارای محمول مرتبه اول و محمول (سور) مرتبه دوم است و همان چیزی است که در منطق محمولات کلاسیک، از آن به عنوان جمله استاندارد یاد شده است. جمله ۱ و ۲، با آنکه فاقد محمول مرتبه نخست هستند، واجد سور مرتبه دوم و سوم

هستند و جمله ۳ نیز، بدون داشتن محمول مرتبه نخست، محمول مرتبه دوم دارد (بنگرید به 2-3: Rami, 2012). راه حل منطق محمولات کلاسیک برای این پیچیدگی‌ها و ابهامات، بسط دلالت شناختی این جملات و استفاده از یک محمول مرتبه نخست ساختگی، یعنی "این همانی"، برای این جملات است.

۱۱-۱. دشواری یازدهم: تعهدات وجودشناختی سور کلی

می‌دانیم که در منطق کلاسیک جملات کلی به صورت مشروطه (یک گزاره شرطی در دامنه یک سور کلی) بازتعبیر می‌شوند و از این رو، منطق کلاسیک با افتخار ادعا می‌کند که تعهد وجودشناختی به محمولات ندارد. این درست است. اما نباید از این سخن به اشتباه نتیجه گرفت که سور کلی هیچ‌گاه نمایانگر وجود و مستلزم وجود داشتن اشیائی از نوع محمول پایبند شده نیست. می‌دانیم که از $\forall x Fx$ می‌توان نتیجه گرفت $\exists x Fx$ و اگر دومی مستلزم وجود اشیائی از نوع F است، حتماً اولی نیز چنین است. پس اگر بازتعبیر جملات کلی در منطق محمولات کلاسیک موجب تعهد وجودشناختی نمی‌شود، خود سور کلی، چنانچه تغییری را پایبند کند (و نه البته در یک جمله شرطی) تعهد وجودشناختی به مقادیر آن متغیر پایبند شده خواهد داشت. این، بار دیگر تعهد وجودشناختی منطق محمولات را سنگین‌تر می‌کند و البته از این امر در ادبیات بحث سخنی گفته نمی‌شود.

۲. راه حل‌ها در منطق محمولات کلاسیک برای دشواری‌های فوق

دست کم چهار راهبرد را می‌توان برای حل یا انحلال دشواری‌های فوق در نظر گرفت. دو مورد از این راهبردها همچون تمهیدی هستند در خود منطق محمولات کلاسیک و با همان شروط نحوی و سمنتیکی رایج این منطق محقق می‌شوند. به عبارت دیگر، این دو مورد از پیش فرض‌های مستتر منطق محمولات کلاسیک هستند. دو مورد دیگر اما مستلزم تغییرات دلالت‌شناختی در آن هستند. با این حال، با این چهار راه حل، قواعد نحوی و قضایای منطق کلاسیک دست‌نخورده باقی می‌مانند.

۱-۲. راه حل اول: بازتعبیر

این راه حل براساس تغییر در صورت نحوی گزاره‌ها پیش می‌رود، به طریقی که صورت دستور زبانی گزاره‌ها را به صورتی منطقی برگردانیم. ایده کانونی بازتعبیر این است که محتوای گزاره‌ها را نه صورت دستور زبانی آن‌ها، بلکه صورت منطقی آن‌ها معین می‌کند. در مورد نام‌های خاص (که موضوع بحث ماست)، بازتعبیر این گونه عمل می‌کند که نام‌های خاص زبان طبیعی را از قالب اسمی خارج می‌کند و آن‌ها را در قالب وصف خاص یا محمول بازتعبیر می‌کند. مثلاً طبق نظریه توصیفات راسل، نام‌های خاص درواقع علامت اختصاری یا کوتاه نوشتی (abbreviation) برای توصیفات خاصی هستند که آن شی را معین می‌کنند. پس باید از صورت دستور زبانی نام‌ها

که انسان‌ها را گمراه می‌سازد (91: 2010) چشم پوشی کرد و به‌عنوان وصف خاص لحاظشان کرد؛ در غیر این صورت به خطاهای منطقی گرفتار می‌شویم (Ibid: 79). وصف خاص، که یک تابع گزاره‌ای است، لزوماً دارای مصداق نیست (موجودی را بازنمایی نمی‌کند)، پس تعهد وجودی در مورد نام‌های زبان طبیعی برقرار نخواهد ماند. راسل تا آنجا پیش رفت که نام (منطقاً) خاص را تنها «این» و «آن» منطقی دانست که مورد معرفت مستقیم ما قرار می‌گیرند (مثلاً در جمله «این سفید است»)، و نه هیچ نام دیگری از زبان طبیعی.^۱ به شیوه‌ای مشابه، ویتگنشتاین نیز در رساله منطقی - فلسفی جانب بازتعبیر را می‌گیرد و در ذیل بند ۴/۰۰۲ اذعان می‌کند که بازتعبیر جملات زبان طبیعی به زبان منطق البته کاری دشوار است: «انسان ممکن نیست بتواند از روی زبان روزمره به نحو بی‌واسطه منطق زبان را بفهمد. زبان اندیشه را می‌پوشاند. آن هم به نحوی که از صورت بیرونی جامه نمی‌توان صورت اندیشه زیرین آن را استنتاج کرد، چراکه صورت بیرونی جامه نه برای آشکارسازی صورت بدن، بلکه برای مقاصد کاملاً متفاوتی ساخته شده است. (۴/۰۰۳) اکثر گزاره‌ها و سؤالات آثار فلسفی کاذب نیستند، بلکه مهم‌اند ... و از اینجا نشأت می‌گیرند که ما منطق زبان خویش را درک نمی‌کنیم (آن‌ها از نوع این سؤال‌اند که آیا امر «خوب» کم و بیش با امر «زیبا» یکسان است)» (ویتگنشتاین، ۱۳۹۳: ۴۷ - ۴۸). کواین نیز با فراتر گذاشت و با تبدیل نام‌های خاص زبان طبیعی به محمول، از تعهد وجودشناختی به آن‌ها طفره می‌رفت (Quine, 1948: 27).

با این راه حل، بعضی از دشواری‌های بالا منحل می‌شوند. به عنوان نمونه، بازتعبیر می‌تواند «موجودات گذشته» را به گونه‌ای بازنویسی کند که میان آن‌ها و موجودات کنونی تفاوت گذاشت. مثلاً در مورد «نادر شاه موجود است» و «نادر شاه موجود بود»، می‌توان از دو محمول مختلف برای تمایز میان این‌ها استفاده کرد: "N" برای اشاره به «نادرشاه در اکنون» و "N°" برای اشاره به محمول «نادرشاه در گذشته». پس اگرچه "Ex" "Nx"، کاذب است، اما "Ex N°x" صادق است. با این ترغیب، دیگر بحث وجود داشتن در اکنون یا گذشته مطرح نیست (وجود داشتن، بی‌زمان تلقی می‌شود)، بلکه پرسشی دلالت شناختی مطرح است که آیا (با تمایز میان محمولات کنونی و محمولات گذشته) اشیاء در دامنه ما، محمولاتی کنونی را برآورده می‌کنند یا محمولاتی در گذشته را. همچنین بازتعبیر دشواری ناشی از نام‌های افسانه‌ای را نیز برطرف می‌کند، چراکه اساساً نامی را در زبان باقی نمی‌گذارد. دشواری ناشی از هستنده‌های محاوره‌ای و اشیاء به لحاظ وجودشناختی مبهم نیز براساس بازتعبیر منحل می‌شوند، چون دست ما باز است که طبق مبانی وجودشناختی خود، جملات را طوری بازنویسی کنیم که تعهد وجودشناختی مشکل سازی از آن برنخیزد. دیگر اینکه، با بازتعبیر دشواری ابهام در استفاده از سورهای پشت سر هم نیز مرتفع خواهد شد، چون این راه حل به ما محمول ساختگی این

۱. راسل به اندازه‌ای در این امر پیش رفت که بازتعبیر را همچون نوعی دستور زبان فلسفی جدید دانست و نوشت: «من فکر می‌کنم که عملاً تمام متافیزیک سنتی به دلیل دستور زبان بد آکنده از اشتباه است و تقریباً تمام مسائل سنتی متافیزیک و نتایج، مفروض، متافیزیک برآمده از ناتوانی در ایجاد تمایزاتی است میان آنچه که می‌توان دستور زبان فلسفی نامیدش با مباحث پیشین» (Ibid: 110).

همانی را پیشکش می‌کند. اما این راهبرد که از بنیان‌های روش شناختی منطق محمولات است، مورد پذیرش نویسندگان نیست. زیرا، گذشته از دور بودن از فهم عرفی و شهودهای زبانی، این مشکل اساسی را دارد که اولاً منطق را از خصلت عمومیت و بی‌طرفی و خنثی بودن (دشواری نهم) ساقط می‌کند و باز اینکه، در برابر دشواری هشتم ناکارآمد است و براساس این راهبرد، معیار تعهد وجودشناختی زائد و بی‌حاصل است.

۲-۲. راه حل دوم: طبیعی‌گرایی

تمهید اساسی‌ای که در منطق محمولات کلاسیک برای چشم‌پوشی یا طفره رفتن از دشواری‌های بالا پیش کشیده شده است، عدول از وجودشناسی فهم عرفی و در عوض آن، مقید کردن وجودشناسی به طبیعی‌گرایی است. به عبارت دیگر، اگرچه براساس منطق محمولات کلاسیک، بنابر این بود که سور جزئی را وجودی تلقی کنیم، به طوری که نمایانگر تعهدات وجودشناختی ما باشد، اما چیزی از طرح این ایده نگذشته بود که بازنمایی تعهدات وجودشناختی براساس سور جزئی محدود شد به زبان علم و در محدوده علم تجربی (طبیعی‌گرایی وجودشناختی). به این ترتیب، کواین خیلی زود پس از طرح شعار معروف وجودشناختی خود و اصرار بر اینکه وجود را باید براساس سور جزئی منطق کلاسیک فهمید، از وجودشناسی انسان معمولی گذر کرد و آن را به اندازه‌ای ناقص، مبهم و غیرارجاعی در نظر آورد (9: 1981) که شایستگی بازنمایی تعهدات وجودشناختی را براساس متغیرهای تسویرشده ندارد. در عوض، «این فقط زبان نسبتاً منضبط و پیچیده علم است که به گونه‌ای تکامل یافته که واقعاً پرسش‌های وجودشناختی را مطرح می‌کند» (1977: 160).

از این رو، کواین این ایده را که سور جزئی نمایانگر وجود است، در وجودشناسی‌ای طبیعی شده دنبال کرد و گویی با بی‌توجهی به الباقی شئون زبان و سازوکارهای وجودشناختی، سور جزئی را در آن حوزه‌ها نه نمایانگر وجود، بلکه صرفاً همان سور جزئی لحاظ می‌کند. به طور خلاصه، در متافیزیک و وجودشناسی طبیعی‌شده است که می‌توان سور جزئی را سور وجودی دانست و نه هر جای دیگر.

ناظر به این‌ها، کواین منطق محمولات مرتبه دوم را به این دلیل که از وضوح کافی برخوردار نیست و به تعبیر او جهت‌گیری وجودشناختی دارد، مردود می‌داند و منطق محمولات کلاسیک را تنها نمونه‌ای از زبان صوری می‌داند که می‌تواند بازنمایاننده ساختار واقعیت باشد. همچنین کواین با منطق موجهات نیز به این دلیل که شفافیت ارجاعی ندارد و مصداقی نیست و از این رو، نمی‌تواند نمایانگر تعهدات وجودشناختی ما باشد، مخالفت می‌کند. باز هم این ردیه، محصول اصرار او بر این پیش فرض منطق محمولات کلاسیک است که سور جزئی را باید سوری وجودی دانست که یعنی، بر اشیاء موجود اعمال می‌شود، و نه مثلاً بر صرفاً نام‌ها یا اشیاء ناموجود. این مخالفت تا آنجاست که او حتی با قالب ریزی ریاضیات در نوعی زبان منطق موجهات که در آن،

امکان و ضرورت ریاضی، اولیه تلقی می‌شوند و بدان واسطه، تسویر اعداد و تعهد وجودشناختی به آن‌ها منحل می‌شود نیز مخالفت می‌کند. مخالفت او نه به این دلیل که این قالب ریزی ناممکن نیست، بلکه به این دلیل است که این نوع صورت‌بندی ریاضیات تعهدات وجودشناختی ناروشنی را برای ما موجب می‌شود. به تعبیر پاتنم (82: 2004)، از نظر کواین همین که ریاضیات را در در آن نوع منطقی (منطق محمولات کلاسیک) که معیار تعهد وجودشناختی در مورد آن کاربرد دارد، قالب ریزی نکنیم، کار ما نوعی تقلب است.

کواین گرایش‌های گزاره‌ای را نیز به این دلیل که مصداقیت در آن‌ها مخدوش می‌شود و لذا هنگامی که به قالب منطق محمولات کلاسیک ریخته شوند، نمی‌توانند تعهدات وجودشناختی ما را آشکار کنند، ردّ می‌کند:

اگر مشغول توصیف ساختار واقعی و بنیادین واقعیت هستیم، طرح متعارف برای ما طرحی سختگیرانه است که هیچ نقل قولی را جز نقل قول مستقیم و همچنین هیچ گرایش گزاره‌ای را نمی‌شناسد، بلکه فقط ساختار فیزیکی و رفتار موجودات را می‌شناسد (1960: 202).^۱

در نتیجه، توسل به متافیزیک طبیعی شده یا طبیعی گرایی وجودشناختی، هم مانع منطق موجهات و تعهدات وجودشناختی ناشی از تسویر در آن می‌شود، هم با طرد وجود ویژگی‌ها، مانع منطق محمولات مرتبه بالاتر می‌شود. همچنین با محدود کردن وجود مرتبه دوم (وجودی که در منطق کلاسیک از آن صحبت می‌شود) به صرفاً متون علمی و بلا استفاده دانستن آن در گفت‌وگوهای روزمره، مشکلی با موجودات محاوره‌ای و تقریباً هیچ‌ها نخواهیم داشت. از این‌ها گذشته، طبیعی گرایی اساساً اهمیتی منطقی برای گفت‌وگوهای روزمره و شهودهای زبانی نهفته در آن قائل نیست و با دور نگه داشتن زبان منطق از این حوزه‌ها، دشواری نام‌های افسانه‌ای و اشیا مبهم و هستنده‌های محاوره‌ای را نیز منحل می‌کند. این انحلال دقیقاً همان چیزی است که مورد پذیرش نویسندگان نیست و آن‌ها بی‌توجهی به شئون گسترده زبان را که در اثر این راهبرد حاصل می‌شود، نمی‌پذیرند. پس در نظر آن‌ها این راهبرد چون اساساً گفت‌وگوهای روزمره را از کانون دقت‌ها و صورت‌بندی‌های منطقی خارج می‌کند، ناکارآمد است.

۳-۲. راه حل سوم: تفسیر جانشینی

تفسیر جانشینی تفسیری رقیب برای تفسیر شیئی از سور جرئی است. تفسیر شیئی، که تفسیری جاافتاده در منطق محمولات است و نظریه وجودشناختی کواین نیز به آن گره خورده، عمدتاً وابسته است به دلالت شناسی تارسکی. طبق تفسیر شیئی، " $\exists x Fx$ " صادق است، اتا، F بودن برای دست کم یکی از اشیاء دامنه تعبیر صدق کند. به عبارت دیگر، جملات واجد سور جزئی تنها هنگامی صادق اند که شیئی در دامنه تعبیر وجود داشته باشد که محمول مورد نظر را برآورده کند. پیش فرض این تلقی این است که دامنه تعبیر شامل اشیا (موجود) می‌شود.

۱. مقایسه کنید با ادعای مشابه کواین در (Quine, 1969a: 24).

پس، سور جزئی را باید بنابراین تعبیر سور وجودی دانست و «بعضی» و «وجود دارد» به لحاظ دلالت‌شناختی یکسان قلمداد می‌شوند. از این رو، هر نام به کار رفته در زبان، به شیئی موجود ارجاع می‌دهد و به این واسطه است که می‌توان قاعده معرفتی سور جزئی را روی نام‌های خاص اعمال کرد. اما در تفسیر رقیب، تفسیر جانشینی، رده جانشینی جایگزین دامنه تعبیر در تفسیر شیئی شده است. در رده جانشینی اما، نه مجموعه اشیا، بلکه مجموعه نام‌ها قرار دارند. پس برای صدق جمله‌ای همچون " $\exists x Fx$ " تنها کافی است نامی در رده جانشینی وجود داشته باشد که F در مورد آن صدق کند. این یعنی، " $\exists x Fx$ " صادق است، اما، نمونه جانشینی از آن (مثلاً Fa) صادق باشد. کوتاه اینکه، تفسیر شیئی جهت‌گیری‌ای قوی ناظر به وجودشناسی دارد و می‌پندارد شکل منطقی گزاره‌ها نمودار تعهدات وجودشناختی آن‌ها نیز است. اما تفسیر جانشینی نسبت به وجودشناسی گزاره‌ها خنثی است و می‌پندارد شکل منطقی گزاره‌ها ربطی به تعهدات وجودشناسی آن‌ها ندارد و برای بررسی تعهدات وجودشناسی گزاره‌ها به معیاری خارج از منطق نیاز است.^۱ پس تفسیر جانشینی، استلزامات وجودشناختی از سور جزئی حاصل نمی‌کند و تعهد وجودشناختی به نام‌های خاص ندارد و از این رو، می‌توان منطق کلاسیک را با تفسیر جانشینی نگه داشت و بدین واسطه از دشواری‌های بالا محفوظ ماند. تفسیر جانشینی اساساً پس از نقدهای کواپن به منطق موجهات (دشواری چهارم را به یاد آورید) مورد توجه دوباره قرار گرفت و لذا برای انحلال دشواری‌های وجودشناختی در تمامی زبان‌های معنایی (intensional)، مثل منطق موجهات و متون حاوی گرایش گزاره‌ای، کاربرد دارد. نیز چنان‌که در ذیل دشواری منطق محمولات مرتبه دوم آمد، برای انحلال آن دشواری بهتر است تفسیر وجودشناختی را از سور کنار بگذاریم و خود را درگیر وجود داشتن یا نداشتن گزاره‌ها و ویژگی‌ها نکنیم. همچنین، چون بنابر این تفسیر از سور، سور بستن تعهدی وجودشناختی حاصل نمی‌کند، مشکلی با تسویر موجودات گذشته و هستنده‌های محاوره‌ای و اشیا مبهم نخواهیم داشت و استفاده از نام‌های تهی نیز از الزامات وجودشناختی آزاد خواهند بود. از همه مهم‌تر، این راهبرد منطق را در موضعی خنثی و بی‌طرف نسبت به وجودشناسی باقی می‌گذارد و این، شعار دیرین صوری بودن منطق را ارجی دوباره می‌نهد. از این رو و براساس راهبرد هزینه - فایده، این راه حل بیشترین فایده را در پاسخ به دشواری‌های بالا با کمترین هزینه در پی دارد و لذا مقبول‌تر است.

۱. درباره تفسیر جانشینی، بنگرید به (اسفندیاری، ۱۳۹۷: ۶۴-۶۶). به نظر می‌رسد تفسیر جانشینی نخستین بار توسط استانیسلاو لیشنیوسکی (Leśniewski) پشتیبانی شده باشد، باین حال، بارکن مارکوس در معرفی و استفاده از این تفسیر نقشی به سزا داشته است. مثلاً مارکوس (Marcus, 1961) و (Marcus, 1962) تفسیر جانشینی را خرج این رده کواپن بر منطق موجهات کرده است که این منطق شفافیت وجودشناختی ندارد (بنگرید به دشواری چهارم). یا مثلاً مارکوس (Marcus, 1972: 245) از تفسیر جانشینی با این هدف پشتیبانی می‌کند که این تفسیر به لحاظ وجودشناختی خنثی است و لذا منطق را در موقعیتی بی‌طرف در مورد وجود قرار می‌دهد.

۴-۲. راه حل چهارم: ماینونگ گرایی

ساده‌تر از راه حل پیشین، این اندیشه است که در دامنه تعبیر خویش علاوه بر اشیا موجود، اشیا ناموجود را نیز داخل کنیم. این یعنی، درعین پذیرش تفسیر شیئی از سورها، سورها را هم راجع به اشیا موجود بدانیم و هم راجع به اشیا ناموجود. این راه حل، ملهم از اندیشه‌های ماینونگ در وجودشناسی است و به ماینونگ گرایی معروف است. ماینونگ اشیاء را شامل اشیائی می‌داند که وجود دارند، اشیائی که تقرر دارند، و اشیائی که نیستند، یعنی نه وجود دارند و نه تقرر دارند (Meinong, 1904: 78-83). با گسترش این اندیشه به زبان منطق، اسامی فاقد مصداق را نیز می‌توان در دامنه تعبیر و در زبان گنجانده و لذا از سور بستن بر آن‌ها، مشکل و تناقضی برخواند خواست.

ماینونگ گرایی به سادگی مشکل ناتوانی در برخورد با موجودات گذشته، نام‌های افسانه‌ای، هستنده‌های محاوره‌ای و اشیاء به لحاظ وجودشناختی مبهم را برطرف می‌کند، چون تمام این‌ها را می‌توان اشیائی از دامنه تعبیر دانست، بی‌آنکه دغدغه‌ای نسبت به وجود آن‌ها داشته باشیم. باین حال، ماینونگ گرایی کمترین مقبولیت را به عنوان راهبردی برای پاسخ به دشواری‌های بالا در نظر نویسندگان دارد؛ چراکه مسکنی است که نه تنها مشکل را برطرف نمی‌کند، بلکه عوارض زیادی نیز دارد. ماینونگ گرایی یک نظریه فلسفی است که حتی در میان فلاسفه نیز محبوبیت اندکی دارد و لذا اصلاً سزاوار نیست که منطق، که قرار است زبانی عمومی و مورد توافق همگانی باشد، براساس پیش فرض فلسفی عجیب و خاصی پی ریزی شود. علاوه بر این، این راهبرد نه تنها جهت گیری وجودشناختی منطق را، که در کانون نقدهای نویسندگان است، خنثی نمی‌کند، بلکه منطق را به جهت گیری‌ای جدید، یعنی جهت گیری تقررشناختی، دچار می‌کند. ضمن اینکه منطق را با این پرسش فلسفی باقی می‌گذارد که تقرر داشتن یا صرفاً شیء بودن اساساً چیست و چه ملاحظات و مسائلی را پی می‌آورد و این، به جهت رعایت نکردن اصل سادگی و تیغ اکام، باز از اعتبار این راهبرد می‌کاهد.

نتیجه گیری

در مقاله پیش رو از این بحث شد که منطق محمولات کلاسیک، علی‌رغم دستاوردهای قابل توجه آن در حوزه تحلیل منطقی، در مواجهه با مسائل وجودشناختی چالش‌هایی اساسی دارد. پیش فرض‌های این منطق درباره سوره‌های وجودی و تعهدات وجودشناختی ناشی از آن، منجر به مشکلاتی نظیر ناتوانی از صورت‌بندی مفاهیمی چون موجودات گذشته، نام‌های افسانه‌ای، و اشیاء به لحاظ وجودشناختی مبهم می‌شود. همچنین، در هم آمیزی منطق با وجودشناسی و تعهدات سنگین ناشی از آن، موجب فاصله گرفتن منطق از خصلت مطلوب و مهم خنثی و صوری بودن می‌شود؛ ضمن اینکه مشکلاتی را نیز برای منطق موجهات و منطق محمولات مرتبه بالاتر ایجاد می‌کند. در پاسخ به این چالش‌ها، مقاله راه حل‌هایی مانند بازتعبیر، طبیعی گرایی، تفسیر جانشینی، و ماینونگ گرایی را بررسی کرده است که هرکدام در راستای کاهش تعهدات وجودشناختی و حفظ بی‌طرفی

منطق محمولات ارائه شده‌اند. در ضمن بررسی هریک از این راه حل‌ها، کارآیی آن‌ها نیز در پاسخ به دشواری‌های مطرح شده سنجیده شد و دست آخر نشان داده شد راه حل تفسیر جانشینی، بیشترین فایده را با کمترین هزینه پی می‌آورد. با این حال، هر یک از این راهکارها محدودیت‌ها و پیامدهای خاص خود را دارند که نیازمند بررسی دقیق‌تر است. در نهایت، مقاله نتیجه می‌گیرد که برای حفظ کارآمدی منطق محمولات و تطبیق آن با شهودهای زبان طبیعی و فهم عرفی، بازاندیشی در پیش فرض‌های وجودشناختی این منطق ضروری است. چنین بازاندیشی‌ای می‌تواند منجر به تقویت انعطاف پذیری منطق محمولات و ارائه تفاسیری دقیق‌تر و جامع‌تر از مسائل وجودشناختی شود.

منابع

- اسفندیاری، محمدحسین. (۱۳۹۷). «مسئله "بعضی" در منطق؛ دفاعی گرایسی از تفسیر جانشینی از سور جزئی». متافیزیک. سال دهم، شماره ۲۵. ۶۳-۷۶.
- افلاطون. (۱۳۸۰). «نثای تتوس». در: دوره آثار افلاطون. محمدحسن لطفی. جلد سوم. چاپ سوم. تهران: خوارزمی.
- کانفیلد، جان وی. (۱۳۹۷). «راه ورود به زبان: مقایسه‌ای بین ویتگنشتاین و کواین». در: ویتگنشتاین و کواین. ویراستاران رابرت آرینگتون و هانس-یوهان گلاک. ترجمه حسین شقاقی. تهران: انتشارات امید صبا. ۲۱۷-۲۵۶.
- هاک، سوزان. (۱۳۸۲). فلسفه منطق. ترجمه محمدعلی حجتی. قم: کتاب طه.
- ویتگنشتاین، لودویگ. (۱۳۹۳). رساله منطقی - فلسفی. ترجمه و شرح سروش دباغ. تهران: هرمس.
- ویتگنشتاین، لودویگ. (۱۳۹۹). تحقیقات فلسفی. مالک حسینی. تهران: هرمس و کرگدن.
- Ayer, Alfred Jules. (1984). *Philosophy in the Twentieth Century*. New York: Vintage Books.
- Azzouni, Jody. (2004). *Deflating Existential Consequence: A Case for Nominalism*. New York: Oxford University Press.
- Fine, Kit (2009). "The Question of Ontology." In *Metametaphysics: New Essays on the Foundations of Ontology*, edited by David J. Chalmers, David Manley and Ryan Wasserman, 157-77. Oxford: Oxford University Press.
- Hofweber, Thomas, (1999), *Ontology and Objectivity*, Dissertation Submitted to the Department of Philosophy of Stanford University.
- Marcus, R. B. (1961). "Modalities and Intensional Languages", *Synthese*, 13(4): 303-322.
- Marcus, R. B. (1962). "Interpreting Quantification". *Inquiry*. 5(1-4): 252-259.
- Marcus, R. B. (1972). "Quantification and Ontology." *Nous*, 6(3), 240-250.
- McDaniel, Kris. (2017). *The Fragmentation of Being*. New York: Oxford University Press.
- Meinong, Alexius. (1904). "The Theory of Objects." In: *Realism and the Background of Phenomenology*. Ed by Roderick M. Chisholm. 1960. Illinois: Free Press.
- Norton, Bryan G. (1977). *Linguistic Frameworks and Ontology: A Re-Examination of Carnap's Metaphilosophy*. New York: Mouton Publishers.
- Putnam, Hilary. (2004). *Ethics without Ontology*. Cambridge: Harvard University Press.
- Quine, W. V. (1943). "Notes on Existence and Necessity." *The Journal of Philosophy*, Vol. 40, No. 5. 113-127.
- Quine, W. V. (1948). "On What There Is", *The Review of Metaphysics*, Vol 2, No 5, 21-38.
- Quine, W. V. (1953). "Logic and the Reification of Universals", In: *From a Logical Point of View*, Cambridge, Harvard University Press, 102-129.
- Quine, W. V. O. (1954). "Carnap and Logical Truth". In: *The Philosophy of Rudolf Carnap*. (1963). Ed by Paul Arthur Schipp. La Salle. Illinois: Open Court.
- Quine, W. V. O. (1960). *Word and Object*. Cambridge: MIT Press.
- Quine, W. V. O. (1969a). "Speaking of Objects". In: *Ontological Relativity and Other Essays*. New York: Columbia University Press. 1-25.
- Quine, W. V. O. (1969b). "Ontological Relativity". In: *Ontological Relativity and Other Essays*. New York: Columbia University Press. 26-68.
- Quine W. V. O. (1977). "Facts of the Matter". In: *American Philosophy: From Edwards to Quine*, edited and with an Introduction by Robert W. Shahan and Kenneth R. Merrill. University of Oklahoma Press. 155-169.
- Quine, W. V. O. (1981). "Things and Their Place in Theories". In: *Theories and Things*. Cambridge: Harvard University Press. 1-23.
- Quine, W. V. O. (1986). *Philosophy of logic*, Second edition, Harvard University Press.
- Rami, D. (2012). "Existence and free logic", in: <http://philpapers.org/archive/RAMEAF.1.pdf>
- Russell, Bertrand, (2010), *The philosophy of Logical Atomism*, London, Routledge.

- Schaffer, Jonathan (2009). "On What Grounds What." In *Metametaphysics: New Essays on the Foundations of Ontology*, edited by David J. Chalmers, David Manley and Ryan Wasserman, 347-83. Oxford: Oxford University Press.
- White, Morton. (1956). *Toward Reunion in Philosophy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wittgenstein, Ludwig. (1967). *Zettel*. Translated by G. E. M. Anscombe. California: University of California Press.
- Wittgenstein, Ludwig. (1974). *Philosophical Grammar*. Translated by Anthony Kenny. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

